

A. MỤC ĐÍCH YÊU CẦU

Giúp HS:

Tự học chương trình môn Ngữ văn của học sinh lớp 12 trong thời gian học trực tuyến phòng chống dịch nCoV (từ 22/02/2022 đến 05/03/2022)

B. NỘI DUNG ÔN TẬP

II. PHẦN LÀM VĂN NGHỊ LUẬN XÃ HỘI

1. Một số kiến thức vận dụng viết đoạn văn nghị luận xã hội

- Dạng bài: nghị luận về một vấn đề thuộc tư tưởng, đạo lí hoặc nghị luận về một hiện tượng đời sống

- Viết một đoạn văn nghị luận (150 chữ) trình bày suy nghĩ của bản thân về một vấn đề được gợi ra từ văn bản đọc hiểu. Thông thường đề hỏi về ý nghĩa/vai trò/tầm quan trọng... hoặc giải pháp/những việc cần làm/đề xuất...

- Yêu cầu:

+ Đảm bảo cấu trúc đoạn văn nghị luận 150 chữ: Có đủ các phần mở đoạn, phát triển đoạn, kết đoạn. Mở đoạn nêu được vấn đề, phát triển đoạn triển khai được vấn đề, kết đoạn kết luận được vấn đề.

+ Xác định đúng vấn đề cần nghị luận, tập trung làm rõ vấn đề nghị luận

+ Có cách diễn đạt sáng tạo, thể hiện suy nghĩ sâu sắc, mới mẻ về vấn đề nghị luận

+ Đảm bảo quy tắc chính tả, dùng từ, đặt câu

Lưu ý: để làm tốt dạng tập này, học sinh cần ôn lại kiến thức về cách làm bài văn nghị luận về một tư tưởng đạo lí và nghị luận về một hiện tượng đời sống

2. Luyện tập

ĐỀ 1

Khả năng thích nghi của con người, đó là một chủ đề thú vị, bởi vì mọi người đã liên tục muốn nói với tôi về việc vượt qua nghịch cảnh. [...] Sự bất hạnh không phải là một trở ngại mà chúng ta phải tránh để trở lại với cuộc sống. Nó là một phần cuộc sống của chúng ta. Và tôi thường xem nó như cái bóng của chính mình. Có lúc tôi nhìn thấy nó rất nhiều, có lúc lại rất ít, nhưng nó luôn luôn đồng hành với tôi. Và chắc chắn tôi không cố gắng gạt đi những ảnh hưởng và tầm quan trọng của sự cố gắng trong mỗi con người. Luôn có những nghịch cảnh và những thử thách trong cuộc sống, và chúng rất thật, rất riêng với mỗi con người, nhưng câu hỏi đặt ra không phải liệu bạn có gặp những thiếu may mắn đó không, mà là bạn sẽ đối diện với nó như thế nào. Vì vậy, trách nhiệm của chúng ta không chỉ đơn thuần là che chắn cho những người ta yêu thương khỏi những bất hạnh, mà là chuẩn bị cho họ đối diện với nó.

(Trích trên Internet: *Cơ hội từ nghịch cảnh* - Aimee Mullins)

Từ nội đoạn trích ở phần Đọc hiểu, anh (chị) hãy viết đoạn văn (khoảng 150 chữ) trình bày suy nghĩ về ý nghĩa của việc vượt qua nghịch cảnh trong cuộc sống.

ĐỀ 2

“Những con chim bồ câu tụ tập với nhau trong một cái chuồng trên ngọn cây, chúng thấy con chim đại bàng sải cánh trên cao, bèn bàn luận:

- Eo ơi, gió ùng ùng thế kia mà nó cứ bay lên cao làm gì nhỉ. Không xuống đây như bọn mình có phải an toàn hơn không?

- Báu bỏ gì cái trò bay một mình, cô đơn bỏ xừ! Thấy bảo nó kiếm mồi cũng vất vả lắm, không như chúng mình sung sướng, ngày ngày có người cho ăn... Đúng là đồ dở hơi!

Đại bàng tung hoành trong con bão, rồi đi săn mồi về tổ, nó nào ngó xuống để suy nghĩ về mấy con chim bồ câu?

Rồi một ngày, người chủ mang mấy con chim ra thịt đãi khách. Trước khi bị cắt tiết, chúng tiếc nuối nhớ về hình ảnh con chim đại bàng.

Đại bàng vẫn đi săn mồi, nào hay biết gì về mấy con chim bồ câu?

Con người khác con chim ở chỗ được lựa chọn, không nhất thiết phải là đại bàng hay bồ câu, nhưng dù ngồi ở vị trí nào, chủ động cho cuộc sống của chính mình vẫn là tốt nhất. Và đừng bao giờ phán xét người khác khi họ không thêm để ý đến mình.

Những người không quản trị nổi chính cuộc sống của bản thân, thiếu tự tin nhất, buồn thay lại là những người hay phán xét nhất!”

(“Ngừng phán xét”, Ừ thì yêu! Đời có bao nhiêu, An Xinh Trương, NXB Phụ nữ, 2018, tr.156,157)

Từ nội dung đoạn trích ở phần Đọc hiểu, anh/chị hãy viết một đoạn văn (khoảng 150 chữ) trình bày suy nghĩ về sự cần thiết của việc chủ động cho cuộc sống của bản thân.

ĐỀ 3

Sáu con người, do sự tình cờ của số phận, mắc kẹt vào cùng một cái hang rất tối và lạnh. Mỗi người chỉ còn một que củi nhỏ trong khi đồng lửa chính đang lụi dần.

Người phụ nữ đầu tiên định quẳng que củi vào lửa, nhưng đột nhiên rụt tay lại. Bà vừa nhìn thấy một khuôn mặt da đen trong nhóm người da trắng. Người thứ hai lướt qua các bộ mặt quanh đồng lửa, thấy một người trong số đó không đi chung nhà thờ với ông ta. Vậy là thanh củi cũng bị thu về. Người thứ ba trầm ngâm trong một bộ quần áo nhàu nát. Ông ta kéo áo lên tận cổ, nhìn người đối diện, nghĩ thầm: “Tại sao mình lại phải hi sinh thanh củi để sưởi ấm cho con heo béo ị giàu có kia?”. Người đàn ông giàu lui lại một chút, nhảm tính: “Thanh củi trong tay, phải khó nhọc lắm mới kiếm được, tại sao ta phải chia sẻ nó với tên khố rách áo ôm lười biếng đó?”. Ánh lửa bùng lên một lần cuối, soi rõ khuôn mặt người da đen đang đanh lại, lộ ra những nét hằn thù: “Không, ta không cho phép mình dùng thanh củi này sưởi ấm những gã da trắng!”.

Chỉ còn lại người cuối cùng trong nhóm. Nhìn những người khác trầm ngâm trong im lặng, anh ta tự nhủ: “Mình sẽ cho thanh củi, nếu có ai đó ném phần của họ vào đồng lửa trước.”

Cứ thế, đêm xuống dần. Sáu con người nhìn nhau căng thẳng, tay nắm chặt những que củi. Đồng lửa chỉ còn than đỏ rồi lụi tắt. Sáng hôm sau, khi những người cứu hộ tới nơi, cả sáu đều chết cứng...

(Theo Quà tặng cuộc sống)

Từ nội dung ở phần Đọc hiểu, anh/chị hãy viết một đoạn văn (khoảng 150 chữ) bày tỏ suy nghĩ của mình về tác hại của lối sống ích kỉ.

ĐỀ 4

Giặc Covid đang áp đặt luật chơi cho loài người, và đã thấy rõ con người mới yếu ớt, mỏng manh, nhỏ bé biết bao. Trong cuộc chiến này, nếu muốn lật ngược thế cờ, đẩy giặc virus Covid ra khỏi cơ thể, dập dịch thành công ở mỗi quốc gia, nhân loại, thì con người phải nghĩ đến con người. Cá nhân nghĩ đến mình, nhưng cũng phải nghĩ đến mọi người. Chỉ cần Covid đục thủng phòng tuyến ở một người, và người đó chủ quan, vô tình, tiếp xúc vô tội vạ, không cách ly toàn xã hội, thì đội quân virus sẽ tràn lan cả cộng đồng, cả quốc gia. Chỉ cần Covid xâm nhập vào một quốc gia, nhưng quốc gia ấy và các quốc gia khác không phong tỏa, lơ là phòng chống, thì đại dịch sẽ hoành hành, tàn phá khắp hành tinh.

Mỗi người hãy hòa mình vào dân tộc, nhân loại. Loài người hãy hòa nhập với thiên nhiên. Không phá đi rồi xây. Không hủy diệt rồi nuôi trồng. Không đối đầu. Không đối nghịch. Không đối kháng. Con người phải đặt trong môi trường sinh thái của thiên nhiên, chung sống hòa bình với vạn vật. Một con voi, con hổ, hay con sâu cái kiến, một loài côn trùng, một loại vi khuẩn, một chủng virus nào đó cũng có vị thế trong vũ trụ của Tạo hóa. Con người chớ ngạo mạn đến mức khùng điên làm chúa tể của muôn loài không chế, thống trị chúng sinh, mà không biết sống hòa nhập hòa bình trong sinh thái cân bằng.

Nhận thức lại về thiên nhiên và giống loài trên trái đất để ứng xử là một điều cần thiết. Hy vọng nhân loại sẽ đi qua đại dịch Covid 19. Sau bão giông, trời lại sáng. Những cánh rừng lại xanh. Ngựa, dê, hổ báo nô đùa với con người. Chim chóc đậu nơi cửa sổ nghiêng ngó đầu nhìn đôi vợ chồng trẻ sau một đêm nồng nàn đang ngủ nướng. Nắng mới tràn mọi ngõ ngách! Cuộc sống thường nhật an lành sẽ lại về trong hạnh phúc bình dị.

(<https://vietnamnet.vn> - “Loài người có bớt ngạo mạn?” - Suong Nguyệt Minh)

Từ nội dung đoạn trích ở phần Đọc hiểu, anh/chị hãy viết một đoạn văn (khoảng 150 chữ) bày tỏ suy nghĩ của mình về vấn đề: Hậu quả của việc gây mất cân bằng hệ sinh thái của con người.

ĐỀ 5

CHIẾC BĂNG GẠC CHO TRÁI TIM TAN VỠ

- Mẹ, mẹ đang làm gì thế? - Cô bé Susie chỉ mới 6 tuổi hỏi mẹ.
- Mẹ đang nấu món thịt hầm cho cô Smith hàng xóm.
- Vì sao ạ? - Susie thắc mắc.
- Vì cô Smith đang rất buồn con ạ. Con gái cô ấy vừa qua đời và trái tim cô ấy đang tan nát. Chúng ta sẽ chăm sóc cô ấy một thời gian - bà mẹ dịu dàng trả lời.
- Tại sao lại thế hả mẹ? - Susie vẫn chưa hiểu.
- Thế này nhé con yêu, khi một người rất buồn, họ sẽ không thể làm tốt ngay cả những việc rất nhỏ như nấu bữa tối hay một số việc vặt khác. Vì chúng ta cùng sống trong một khu phố và cô Smith là hàng xóm của gia đình mình, chúng ta cần phải giúp đỡ cô ấy. Cô Smith sẽ không bao giờ còn có thể nói chuyện, ôm hôn con gái cô

ấy hoặc làm bất cứ điều gì thú vị mà mẹ và con có thể làm cùng nhau. Con là một cô bé thông minh, Susie. Có thể con sẽ nghĩ ra cách nào đó để giúp đỡ cô ấy.

Susie suy nghĩ rất nghiêm túc về những điều mẹ nói và cố gắng tìm cách góp phần giúp đỡ cô Smith. Vài phút sau, Susie đã ở trước cửa nhà cô Smith, rụt rè bấm chuông. Mất một lúc lâu cô Smith mới ra mở cửa:

- Chào Susie, cháu cần gì? - Susie cảm thấy giọng cô Smith rất nhỏ, khuôn mặt cô trông rất buồn rầu, như thể cô vừa khóc vì mất cô hãy còn đổ mọng nước.

- Mẹ cháu nói con gái của cô vừa qua đời và cô đang rất buồn vì tim cô bị thương - Susie e dè xòe tay ra. Trong lòng bàn tay của cô bé là một chiếc băng gạc cá nhân - Cái này để băng cho trái tim của cô ạ! Như để chắc chắn Susie nói thêm: "Cháu đã dùng vài lần và nó rất tốt".

Cô Smith há miệng kinh ngạc, cố gắng không bật khóc. Cô xúc động quỳ xuống ôm chặt Susie, nghẹn ngào qua làn nước mắt: "Cảm ơn, cháu yêu quý, nó sẽ giúp cô rất nhiều!".

(Theo "Quà tặng cuộc sống")

Từ nội dung đoạn trích ở phần Đọc hiểu, anh/chị hãy viết một đoạn văn (khoảng 150 chữ) bày tỏ suy nghĩ về sự quan trọng của lòng nhân ái trong cuộc sống.

GỢI Ý

ĐỀ 1

***Nêu vấn đề:** Vượt qua nghịch cảnh có ý nghĩa rất lớn đối với mỗi người trong cuộc sống này.

***Giải thích:** - Nghịch cảnh là những khó khăn, thử thách trong cuộc sống.

- Vượt qua nghịch cảnh: Là quá trình con người dùng nghị lực, khả năng của chính mình để vượt qua những tình huống khó khăn, gian khổ nhằm đạt được thành công trong cuộc sống.

***Bàn luận:** Ý nghĩa của việc vượt qua nghịch cảnh.

- Khi vượt qua nghịch cảnh mỗi người sẽ có thêm trải nghiệm, giúp ta hình thành những bài học kinh nghiệm, bồi đắp vốn sống.

- Vượt qua nghịch cảnh sẽ khơi dậy những năng lực tiềm ẩn trong mỗi người, giúp ta khám phá và khẳng định giá trị của bản thân.

- Khi vượt qua nghịch cảnh sẽ góp phần tôi rèn bản lĩnh, hình thành những phẩm chất như nghị lực, dũng cảm, kiên trì. Từ đó giúp con người trưởng thành và có cơ hội thành công hơn.

- Nhiều người vượt qua nghịch cảnh đi đến thành công sẽ góp phần thúc đẩy xã hội bình ổn và phát triển tốt đẹp hơn. (Dẫn chứng)

***Bài học nhận thức và hành động:**

- Nhận thức về nghịch cảnh.

- Chủ động đối diện với nghịch cảnh và vượt qua nó

ĐỀ 2

***Giới thiệu vấn đề:** Sự cần thiết của việc chủ động cho cuộc sống của bản thân.

***Giải thích:** Chủ động cho cuộc sống của bản thân là tự chủ tạo lập cuộc sống bằng chính khả năng của mình, không bị phụ thuộc vào người khác.

***Bàn luận:**

- Chủ động cho cuộc sống của bản thân giúp chúng ta nắm vững tương lai của chính mình.
- Làm chủ cuộc sống cũng giúp cho suy nghĩ, hành động độc lập, làm chủ mọi tình huống và xử lý chúng một cách linh hoạt. (Dẫn chứng)
- Chủ động trong cuộc sống cũng giúp ta dễ dàng vượt qua mọi khó khăn, thử thách, có cơ hội thành công.
- Giúp chúng ta rèn luyện bản lĩnh và góp phần xây dựng xã hội năng động, phát triển.

***Bài học nhận thức và hành động:** Là một học sinh, một người trẻ tuổi mỗi chúng ta phải tự chủ cuộc sống của chính mình. Ngay từ bây giờ sự chủ động đó được thể hiện trong tự chủ học tập, rèn luyện, lựa chọn nghề,...

ĐỀ 3:

***Giới thiệu vấn đề:** Tác hại của lối sống ích kỉ.

***Giải thích:** Sống ích kỉ là một lối sống tiêu cực chỉ biết nghĩ đến bản thân mình, nghĩ đến những lợi ích cho mình, luôn so đo, suy tính cốt làm sao để mình được lợi và không bao giờ suy nghĩ đến người khác.

***Bàn luận:**

- Sống ích kỉ khiến cá nhân con người không được tôn trọng, bị xa lánh, ngày càng cô đơn.
- Sống ích kỉ nên con người có thể làm tổn hại đến người khác, làm rạn nứt các mối quan hệ, đánh mất cơ hội thành công.
- Sự ích kỉ sẽ khiến xã hội mất đi tính nhân văn vốn có, có nguy cơ suy đồi và xuống cấp về đạo đức.
- Lối sống ích kỉ bào mòn những truyền thống tốt đẹp của dân tộc.

***Bài học nhận thức và hành động:** Phải nhận thức rõ tác hại của lối sống ích kỉ, đấu tranh để loại bỏ lối sống này.

ĐỀ 4

***Nêu vấn đề:** Hậu quả của việc con người làm mất cân bằng hệ sinh thái.

***Giải thích:** Mất cân bằng hệ sinh thái là trạng thái không ổn định tự nhiên của hệ sinh thái, phá vỡ sự cân bằng của hệ sinh thái, làm gia tăng nguy cơ tuyệt chủng của các thành phần trong hệ.

***Bàn luận:** Việc con người gây ra làm hệ sinh thái mất cân bằng dẫn đến những hậu quả nghiêm trọng.

- Các vùng sinh thái phong phú bị phá hủy (rừng nhiệt đới, vùng đất ngập nước, các rạn san hô, các cánh đồng cỏ...) nguy cơ biến hành tinh của chúng ta thành một nơi cằn cỗi. Điều này sẽ gây ảnh hưởng nghiêm trọng tới đời sống con người.
- Khi hệ sinh thái bị suy thoái sẽ ảnh hưởng đến an ninh lương thực làm cho con người phải đối mặt với nguy cơ đói nghèo, suy giảm nguồn gen.
- Biến đổi khí hậu dẫn đến hàng loạt các thảm họa thiên nhiên như bão, lụt, hạn hán và dịch bệnh đe dọa cuộc sống. (Dẫn chứng)

***Bài học nhận thức và hành động:** Cần phải thấy tầm quan trọng của cân bằng hệ sinh thái, phải có trách nhiệm đảm bảo đa dạng sinh học, cần sống thân thiện, hòa hợp, thuận theo tự nhiên.

ĐỀ 5

***Nêu vấn đề:** Sự quan trọng của lòng nhân ái trong cuộc sống.

***Giải thích:** Lòng nhân ái là thứ tình cảm thiêng liêng, là sự tôn trọng, yêu thương, quan tâm, chăm sóc lẫn nhau giữa con người và con người. Lòng nhân ái thể hiện ở từng biểu hiện và cảm xúc mà chúng ta dành cho nhau, gồm cả cử chỉ, lời nói, hành động.

***Bàn luận:**

- Thể hiện tình yêu thương, quan tâm, chia sẻ với người khác giúp chúng ta thấy ấm áp, ngọt ngào và bình yên trong tâm hồn.

- Sự thấu hiểu để cảm thông, chia sẻ và giúp đỡ chân thành không vụ lợi cả về vật chất, tinh thần là sức mạnh góp phần chữa lành vết thương cho những người bất hạnh, giúp vui đi nỗi buồn.

- Lòng nhân ái còn giúp cho những con người đang lầm đường lỡ bước quay lại với con đường chân chính.

- Lòng nhân ái thật sự đem lại hạnh phúc cho mọi người, làm đẹp cho cuộc đời và tạo ra một xã hội nhân văn, nhân ái.

*** Bài học nhận thức và hành động**

- Phải biết hành động sẻ chia, cảm thông với nỗi đau buồn của người khác.

- Đấu tranh với lối sống hẹp hòi, vô cảm, ích kỉ không biết yêu thương người khác hoặc là cố tỏ ra đau buồn, thiệt thòi để lợi dụng lòng nhân ái của người khác...